

KÖLTEMÉNYEK

IRTA
MORÓCZ JENŐ

POZSONY,
A SZERZŐ TULAJDONA.
1887.

TARTALOM

A kandallóban...
Sokszor úgy elnézem...
 Éjszaka.
 Hajón.
 Honszerelem.
 Béke és harag.
 Elmult...
Lengyel és magyar.
 Hamar repül...
 Nyugalom.
 Csillag Pali.
 Eső esik.
 Honvágy.
Temetői gondolatok.
 A kereszt.
 A nap.
 Ha szétoszlik...
 Csillagok.
 A szerencse.
 Szüreti emlék.
 Boldog álom.
A gyermek álma.
 Minden csak...
 Mi a remény?
 A Dunán.
 Őszi szél.
 Halálos ágyon.
 A világ közepe.
 Szív és ész.
 Otthon.
 Karácsony.
A barátságról egy jó barátnek.
 Tragédia - komédia.
 Farsang után.
 Zárdaromok között.
 A szinpad.
 Magyarország.
 Elmult évek.
 Vezércsillagok.
 Nem szenvedett...
 P.... Emiliához.
 De boldogok...
 Még itt...
 S..... Béla emlékére.
 Szerelem.
 Pihenni térek.
Nem az a boldogtalan...
 Este.

A költészet nem társalgó terem,
Hová fecsegni jár a cifra nép,
A társaság szemén szedett paréja;
Több a költészet: olyan épület,
Mely nyitva van boldog-boldogtalannak,
Mindenkinek, ki imádkozni vágy;
Szóval szentegyház, a hová belépni
Bocskorban, sőt mezitláb is szabad.

Petőfi Sándor

Rónay Gizella rokonomnak.

A kandallóban...

A kandallóban nyájas tűz lobog,
Körülte ül egy boldog kis család;
A férfi szende nőjével enyelg,
Hallgatva annak fölzengett dalát.
A bölcsőben kis gyermek szendereg,
Az ének ahhoz szól mint altató,
Künn szél süvölt, de annak bús zaja
Ő náluk ott bent meg se hallható.

A másik gyermek könyvecskét lapoz,
Megnézegetve annak képeit;
Olvasni nem tud, ámde lelke jó,
S a képekből tanulságot merit.
Az ablakon át férfi kandikál,
Ki kóborol, mert nincsen otthona,
És látva ezt a boldog életet,
Miként egy örült, úgy rohan tova...

Sokszor úgy elnézem...

Sokszor úgy elnézem a repülő madárt,
Miként száll fölfelé keresztül a légen,
És miként pihen meg, hogyha már sokat járt,
Terebélyes fának ága tetejében.

Ha repülni tudnék, nem fáradnék én el,
Csak folyton repülnék a magasba szállva,
Nem törődnék semmit a süvöltő széllel,
Nem állhatna gátul felhők sokasága.

Úgy törném keresztül, állna csak utamba,
Mint futó folyam a magas parti gátat,
Olyan nagy rést ütnék szárnyaimmal rajta
Melyen keresztül az óriás is járhat.

A felhőkön túl is folyton csak repülnék
A csillagok közt szállva, bujdokolva,
Az üstökös fényes seprűjére ülnék,
Miként a boszorkány, rajta lovagolva.

De ott sem maradnék, szállanék magosbra,
Oda honnan többé nincs visszatérés,
Hol egy jobb világ van, hol az ember sorsa
Nem örökös küzdés, örökös remélés!

Éjszaka.

Vészesen fú a szél a hosszú éjszakán,
Mostan közeleg az ítéletnap talán?
Rejtelmesen susog a tölgy lombja, ága,
Hallatszik a bagoly rémes huhogása.

Sötétség terül el, mert a hold nem fénylik,
Ezüstös arczával felhők között késik,
Melyek kék boltjára a csillagos égnek -
Fekete gyászfátyolt vonva rá, gyűlének.

És mintha az égnek sok sötét fellege
Elérzékenyülve könnyezni kezdene, -
Az fáj talán nekik, hogy egyedül állnak
Végtelen ürében e széles világnak?...

Egyedül bolyongnak, messzire elszállnak,
Repülésük közben nyugtot nem találnak:
Mert a felhő éppen olyan mint az eszme,
Mely olyan merészen tör a végtelenbe!

Hisz' hogyha megállnak néha pihenőre,
A vad szélvész veszi őket üldözőbe;
Elsodorja őket, ijedten szaladnak,
Nem csuda ilyenkor, hogy sirva fakadnak.

De a szél sivítva nagyot mordul rájuk,
S a légen át cikáz' egy villám utánuk;
Mire a bús felhők hamar eloszolnak,
S a könnyek az égből többé nem omolnak.

Lent a földön pedig virág, növény alszik,
Karcsu harangvirág jobbra-balra hajlik;
Ide-oda dőlve, álmosan bólintva,
Mint a gyermek, aki fejét alig birja.

Már a hold is kibújt és ezüstös képe
Nyájasan mosolygva áraszt fényt az éjbe,
Örül, hogy előtte nem von felhő árnyat,
S az égnek boltjáról földre kandikálhat.

Minden nyugszik már a hosszú, néma éjben,
Csupán én vagyok még mostan is ébren;
Mert egy gondolatom a magasba szállva
A rég tova illant gyors felhőket járja...

Oh de mégsem, hisz még ébren van valaki,
Néha-néha lehet a neszét hallani;
Az öreg tölgyfának korhadt odujába
Hallatszik a bagoly rémes huhogása...

Hajón.

Ringass édes álomba el hajó,
Suttogjatok csak csillámló habok,
Habár a nesz fülemnél hallható,
Oh én azért nyugodtan alhatok.
Nem is kívánok én ennél soha
Kényelmesebb és puhább fekhelyet,
Jó a szegénynek ilyen is, noha
A hullámágy sokkal puhább lehet...

Honszerelem.

Vándor-madárka száll a légen át,
Keresve fészket, régi otthonát,
Mely ősszel ott a háztető alatt
Üressen és lakatlanul maradt.

Szeretném tudni: hogy míg messze járt,
Ki védte meg e kis vándor-madárt?
Hogy a viharzó óceán felett
Minden baj nélkül átrepülhetett.

S ha nem találhat itthon semmi mást,
Csak puszta fészket, elhagyott lakást,
Mért szállott akkor mégis vissza hát
Elhagyva az örök tavasz honát?

Nem puszta ösztön hozta vissza őt
Megérezve a lanyhuló időt;
Hanem a legbensőbb vágya készíteté
Átszállani a régi hon felé.

A kis madár szerette hön honát,
Azért repült az óceánon át, -
Oh bárcsak véle együtt érzene
Hazánknak annyi hűtlen gyermeke!...

Béke és harag.

Ha béke lesz majd végképpen a földön,
Az áskálódó emberek között,
Ha a gyűlölség már körünkben nem jön,
S a bűn hatalma végképp megtörött;
Ha majd szeretjük embertársainkat
A mint szeretnünk őket kellene,
Magasztos és szent földi céljainkat
Csupán csak akkor fogjuk tölteni be.

Miért a rút gyűlölség és haragnak
Pusztító lángja keblünk mélyiben?
Hiszen azok megnyugvást úgy sem adnak
S az ember tőlük meg soh'sem pihen.
Csak a szeretet ad nyugtot szívünknek,
És azt találni olyan ritkaság...
Ha majd a vétkek tőlünk messze tűnnek,
Akkor fakad csak égi béke ránk.

Harag szülője minden rosszaságnak;
Ábelt Kain haragból ölte meg.
Vannak bős zsarnoklói a világnak,
Kiknek dühétől minden úgy remeg.
Sokan haraggal telve meg szívükben
Rabbá tevék a gyenge népeket,
S feldúlva mindent, romboló hevükben
Oly sok szíven ütöttek mély sebet...

Mi a harag? - Borongó, szürke éjjel,
Fölötte harczok vészmadára jár;
Eláraszt minket bajjal, szenvedéssel,
Melyeknek társa kárhozat, halál.
A béke, az tavaszt hoz kebleinkbe,
Szelid, mosolygó, üdvhozó tavaszt,
Mely fárasztó, küzdelmes lépteinkre
Szép illatos virágokat fakaszt!...

Elmult...

Elmult a nap, elmult a munka,
Elfáradt pilláit lehunyta
Álomra vágyódó szemem;
Elszunnyadok és nem sokára
Egy láthatatlan lény szavára
Keringni kezd a föld velem.

Avagy csupán csak én keringek?
Midőn felém lebegve intnek
Csábító arczu szellemek;
Hogy menjek velök messze én el,
S azt mondom rá kétkedéssel:
- Hiába hívtok, nem megyek.

Hiába csaltok, mind hiába!
Az élet terhes rozsdaláncza
Tart még fogolyként engemet -
Mi haszna? bárha menni vágnék,
Mellettem itt egy barna árnyék
Azt sugja folyton: »nem lehet.«

Tudom, hogy ottan szebb az élet,
S ha földi létünk semmivé lett,
 Mindnyájan eljutunk oda;
Oly boldogság lesz ottan élni,
Hogy azt szavakkal elbeszélni
 Meg nem tanuljuk itt soha.

Megszün a gazság és önérdek,
Földig sujtatnak majd a vétkek,
 Melyek győzelmet ültek itt;
Megszün az ember könnyet ejtnei,
S boldogságában elfelejti
 Előbbi szenvedéseit.

Lengyel és magyar.

Ha nem folyna magyar vér ereimben,
Lengyel szeretnék akkor lenni én;
Oh mert a lengyel nép a legvitézebb
S legelhagyottabb a föld kerekén.

Méltán kezet foghat tehát mivélünk
A lengyel honnak minden gyermeke,
Mert vitézségben s elhagyatottságban
Csupán mi versenyezhetünk vele.

Hamar repül...

Hamar repül el az idő,
Jövők hamar jelenbe vág,
S nem vesszük észre: mint tűn el
Gyors szárnyain az ifjuság.

Csapongva töltöd napjait,
Élve a boldog perczeket,
Sajnálod, hogy a pillanat
Örökké véled nem lehet.

Reményeinkben ringani - -
Oh mily édes állapot...
Épitni fellegvárakat
Nem számlálva a sok napot.

Hisz' oly sietve tűnnek el,
Miként ha őket hajtanák,
S meggörnyednek a súly alatt
Az emberek, e gyenge fák.

Miért is van - így gondolod -
Egy életben csak egy tavasz,

S óhajtod, hogy e földi lét
Bárcsak volna egészen az.

De nincsen ám úgy, és azért
Becsüld meg hát e perczeket,
A nóta mondja; »kétszer a
Virágnak nyilni nem lehet«...

Nyugalom.

Dolgozál te munkás szorgalommal,
Pihend ki most már fáradalmadat,
Az álmra lehajtva fejedet
A néma éj majd tán nyugalmat ad.
A nap folyamán dolgozál sokat,
Álmodjál hosszú, édes álmokat!

Órákon át játszott a kis gyermek
Játékival vigan és gondtalan,
Két szemére az est álmat hozott,
S ez álomnak oly rózsás képe van...
Anyád keblére vonva arcodat
Álmodjál hosszú, édes álmokat!

Én is fáradt vagyok, mégsem alszom,
Virrasztom át a hosszú éjszakát,
Elmerengek távol messzeségbe
Hallgatva a lélekharang szavát.
Ember, kinek huzzák e hangokat,
Álmodjál hosszú, édes álmokat!

Oszolj el...

Oszolj el éji köd,
Ne főd el a napot,
Hisz tőle ma sugárt
A föld nem is kapott
Pedig a kis virág
- Sugár - érted eped,
Hogy rezgő harmatán
Majd játszhasson veled.

Oszolj el éji köd,
Derülj ki láthatár,
Hisz túl homályodon
A napnak pirja vár;
De hogyha napsugár
Nem törhet rajtad át,
Told meg egy darabbal
A hosszú éjszakát!

Csillag Pali.

Muzsika szól, vigan vannak
Aranyos kedv járja,
Táncznak, dalnak, mulatásnak
Nincsen most határa;
Csak egy legény ül szomorun,
Szívét bánat nyomja,
Csillag Pali búbánatát
Temeti a borba...

A mulatás nagy hevében
A csaplárné arcza
Lángtól ég és olyan mint a
Piczi piros alma.
Megkóstolni hamarjában
Jaj de pompás volna...
Csillag Pali búbánatát
Temeti a borba...

Ugy fogy a bor, mint ősszel a
Levele a fának,
Ürességtől kong a kancsó,
Fenekéig látnak;
Csak az boldog, akinek nincs
Soha semmi gondja, -
Csillag Pali búbánatát
Temeti a borba...

Muzsika szól, vigan vannak,
Rakják is a tánczot,
Hosszasan néz Pali egy kis
Hervadó virágot.
Ahol az nyílt, ott pihenni
Oh milyen jó volna...
Csillag Pali búbánatát
Temeti a borba...

Eső esik.

Eső esik, megeredtek
Az ég csatornáí,
Lesz alkalmunk néhány napig
Térdig sárban járni.

A szabadban csak kocsival
Járhat most az ember,
Mert ottan a lotyogó sár
Valóságos tenger.

Jól esik az utasoknak
Csárdába betérni,
Olyan pompás a rossz időt
Az ablakból nézni.

Hamar mulik az unalmas
Idő a bor mellett,
Mert az velünk esőt, sárt és
Mindent elfeledtet.

Honvágy.

- Egy magyar kivándorló keservei Amerikában. -

Sír a szivem érted, falu kicsi háza,
Bánatomban hullik könnyeimnek árja,
Miért hagytalak oly könnyelműen oda?
Nem felejttem képed' a távolban soha!

Anyám bucsucsókja most is arczomon ég,
Marasztaló hangja cseng fülemben mindég;
De én bucsut mondtam a kapufélfának,
Neki vágtam bátran a széles világnak.

Oh, az én lelkemnek csalogató vágya
Vonzott délibábként át az új világba,
Azért kellett nekem hát hajóra szállni,
Azért kell most itten szerencsét vadászni...

Szerencsét vadászni aranybányák mélyén,
Nagy Braziliában gyöngyöt keresgélvén,
És míg otthon lakoz' lelkem gondolatja,
Két szemem igazi gyöngyeit hullatja...

Sír a szivem érted, falu kicsi háza,
Viszont foglak látni téged nemsokára;
Mert bármerre járok, soha engem nem hágy
Érted édes hazám, szivemben a h o n v á g y !

Temetői gondolatok.

Nem képzellek sötét alaknak én,
Éles kaszával válladon - halál,
Habár lehelleted' hideg szelén
Az ember lelke túlvilágba száll.

Nem képzellek éhes sasmadárnak,
Karmaiddal préda-konczra várva,
Sem örvénynek s futó folyamárnak,
Mely az embert hüss ölébe zárja.

Képzellek szelid vonásu lénynek
Telve jóssággal arczodon - halál,
Mert hisz' annyi szenvedő szegénynek
Sebére írt és enyhülést adál...

A kereszt.

Oda süt a napnak legelső sugára
A kicsiny templomnak sudaras tornyára,
S elkopott keresztjét ottan a magasba
Derítő fényével újra aranyozza.

Ilyenkor rája száll a pihenő fecske,
Röptében ha fáradt s eledele keresve
Megint csak visszatér, mert ottan alatta
Békés fészket rakott az Isten madara.

Ha az estharangnak hívogató hangja
Megcsendül, s áhitat támad jobbra-balra,
A falu népsége nyugalomra tér be,
S az éjnek uralmát átveszi a béke.

Hanem azért ottan, a torony tetején
Van a legcsendesebb, ott látszik feketén
Valódi nyugalom, és igazi béke:
A kereszt, a hitnek e szentelt jelvénye!

A nap.

A tündöklő napnak
Vakító a fénye,
Nem nagyon tanácsos
Fölnézni beléje.

Mert mintha magának
Kevés fénye volna,
A mások szemének
Világát rabolja!

Ha szétoszlik...

Ha szétoszlik élted hiu álmképe,
Melyen keresztül a jövőbe nézve
Mostan csupán csak a boldogságot látod
És ragyogó színben az egész világot:
Akkor gondold majd a régi jó időkre,
A midőn azt mondtam; ne remélj előre,
Mert hamar semmivé lesz az ember vágya,
És elhangzik szava a nagy pusztaságba.

De hiába hangzik, nem hallja meg senki,
Mindenkinek saját útján kell sietni;
Az eltévedettet soh'sem veszik észre
Akár milyen fájó legyen szenvedése.
Irgalmasság nincs az emberek szívében,
S elmennek melletted mind büszkén, kevélyen.
Még a barátok sem ismernek meg téged,
S elhagyatva bolygod át e földi létet.

Pedig de szánandók, a kik a világnak
Küzdelmes utain csak egyedül járnak,
A kik nem találnak soha vezetőre,
És csak úgy vaktában rohannak előre...
Előttük az örvény elszédítő mélyben,
S ott állnak előtte a bukásra készen,
S mikor már szétoszlott az ábrándnak képe,
Reményüket vesztve lebuknak beléje...

Csillagok.

Azt gondolhatná az ember,
Az a sok csillag talán
Mindmegannyi égő lámpa
Fenn az ég boltozatán.

S talán fogytán van az olaj,
Hogyha jó az alkonyat,
Mert az éjnek sötétjében
Oly halványan pislogat!

A szerencse.

Csak egy mosolyt szeretnék tőle kapni,
Egy boldogító, buzditó mosolyt,
Tőle, kiért olyan sokan epednek,
S ki tőlem mindig olyan messze volt.

Nem ismerem még bájos arczulatját,
Mely megbűvöl minden szívet s szemet;
Mert - míg másoknál oly soká időzik -
Rólam egészen megfeledkezett!...

De csak maradjon ám továbbra is még
Ottan, a merre mostan vesztegel,
Mert megsiratnák őt fájón azok majd,
Kiket miattam csalfán hagyna el...

Szüreti emlék.

Korán reggel, midőn a nap
Felbujik a hegyek mögött,
Pezsgő élet kezdődik a
Sárga szőlőtőkék között.

Csakúgy hull a sok szőlőfürt
Bele abba a nagy kádba,
A mely ott állt egész évben
Üresen bent a présházba'.

Majd a prést is jól megtömik
És ráhuzzák nagy erővel,
Ugy hogy száján csakúgy ömlik
S tell a hordó szép szerével.

Hanem aztán szorulni kezd,
Pedig már ráhuzzák ketten,
Hiába csak nem ömlik, de
»Ha nem csurog, úgy hát csöppen.«

Csöppen? hát nekem mi csöppent
Olyan forró a kezemre?
Köny, hisz' egy oly kedves emlék
Jutott mostan az eszembe.

Egykor én is szüreteltem,
S örökre felejthetetlen
Pannonhalma közelében
Az a kis lak ott a hegyen.

Ismét csöppen, s látom, érzem,
Hogy nem kell most szoritani,
Hisz' sir szívem, és könnyeim
Záporként fognak hullani.

Boldog álom.

Boldog álmam volt az éjjel,
Láttam arczodat,
Mely szelid tekintetével
Bús szívembe hat.

Tisztaság derenge ottan
Homlokod felett,
S én remegve elrebegtem
Hő szerelmemet.

Arczodra reá tapadtak
Ajkam csókjai,
S elmondtam, mit földi szóval
Birtam mondani...

S olyan édes érzet járta
Által keblemet,
Oh mert éltünknel az álom
Sokkal szebb lehet...

A gyermek álma.

Csendesen szendereg a gyermek,
Rég lehúnyva két szeme,
Már a reggel újra itt van
S ő még fel nem ébrede.

Boldog arcza azt mutatja?
Álma édes, álma szép;
Szenderegjen hát tovább csak,
Hadd legyen egész a kép.

Álmodja: hogy fent az égben
Angyalok között mulat,
És kedvében jobbra-balra
Ajka forró csókot ad...

Álmodja: hogy enyhe szellő
Gyengéden karolja át,
S hallja szenderegése közt az
Angyalok szelid dalát...

De ez égi boldogságból
Ujra földre pottyana,
Felébredvén, ágya mellett
Állt mogorván a - dada.

Minden csak...

Minden csak téged dicsőít
Te végtelen jó, bölcs teremő,
Az esti szellő suttogása,
A zöld liget, az árnyas erdő,
Az éj vadul dúló viharja,
A tengerhabnak locschanása,
A légbe röppenő madárnak
Hajnalkor zengő vig danája.

Mert bár nem látunk téged itten
Közöttünk e világon élni,
Mégis minden parányi porszem
Szünetlenül neved dicséri.
Oh mert hiszen te alkotád meg
Mindazt, mi van égen s a földön,
Illő tehát, hogy alkotásod
Neveddel itt mindent betöltsön!

Mi a remény?

Mi a remény? - Éltünk kártyavára,
Mit a vágy épít szivünk fölött;
És a kártyavár halomra hányva,
Ha a remény bennünk megtörött...

A Dunán.

Suttognak a habok, vajjon mit beszélnek?
Miért, hogy oly gyorsan lefelé sietnek?
Mintha idő nem is volna pihenőre,
Csak folyton szaladnak, futnak nyakra före.

Magukkal ragadnak mindent, amit érnek,
Versenyző társai a haragvó szélnek,
A mely néha őket magasra kavarja,
S örvénynyé változ' a viz tajtékzó habja.

Örvénynyé változik, köröskörül forog,
Belőle valami rejtelmesen morog;
Mintha egész ország létezne alatta,
S onnan zúdulna fel az életnek zaja.

Belőle a halálnak képe tűn elénk,
Ijesztően tekint rút arczával felénk;
És ha vesszük, az a hitvány hullámfodor
Bennünket végképpen mily gyorsan elsodor.

De hát minő ország létezhet alatta?
Talán a tündérek vizi birodalma? -
Ottan lakoznak tán a folyam aljában
Habvirágok között, kristálypalotában.

Az örvényben forog közülök egy talán,
Nézve a világot mosolylyal ajakán,
Furcsa élet van itt, gondolja magában,
Legjobb nekünk itt lent hullámnyoszólabán.

A hajó bordáit hullám nyalogatja,
Izmos erejével dajkaként ringatja;
Mintha bizony talán édes fia volna,
Azért tapad reá oly szeretőn csókja.

Suttognak a habok, vajjon mit beszélnek?
Miért, hogy oly gyorsan lefelé sietnek?
Mert az édes anyjuk, a tengernek árja
A Duna habjait öleléssel várja!

Őszi szél.

Mi a manót, mit akarhat?
A pokolba teveled!
Mily szemtelen! - ablakomon
Vigyorogva benevet;
Az ut porát föl kavarja,
Tőle hull a falevél,
Maradhattál volna ottan
Ahol voltál, őszi szél!

Ugy jelent meg - oly hirtelen,
Mint a bús halálmadár,
És a gyenge kis virágnak
Életét letörni jár;
A felhőket ide hajtja,
Velők suttogva beszél,
Maradhattál volna ottan,
Ahol voltál, őszi szél!

Mert lassankint az ő szárnyán
Itt terem a téli fagy,
S az sokakat a hidegben
Fázva dideregni hagy;
Mert biz' meleg kályha mellett
Manap nem mindenki él,
Maradhattál volna ottan
Ahol voltál, őszi szél!

A természet szemeibe
Álomport hinteget ő,
És a termékeny mezőkre
Borul fehér szemfedő.
Minden olyan mélyen alszik,
Életet mi sem remél...
Maradhattál volna ottan
Ahol voltál, őszi szél!

De végre is, - ha már itt vagy,
Nem tehetek róla én,
Bár csak volnál a pokolnak
Még mérhetlen fenekén!
De remélem - nem sokára
Ép úgy mint a hideg tél, -
Itt hagysz minket s elszállsz oda,
Ahol voltál, őszi szél!

Halálos ágyon.

Az ágyon fekszik egy vén koldusasszony,
A napnak fénye rég leáldozott. -
De jobbulás helyett a néma este
Számára újabb szenvedést hozott.

Egy életnek utolsó felvonása, -
Néhány rövid perc, aztán vége van;
S a játéknak legelső hőse is majd
Aludni fog nyugodtan, boldogan.

Éltének boldogságát egykoron ő
Egy férfinak kezébe tette le,
S midőn már minden kincsét néki adta,
A férfi csalfán távozott vele.

Feláldozott mindent a földön érte,
S kapott helyette egy koldusbotot,
És egy sebet, mely többé nem hegedt be,
Melyet mindig magával hordozott.

Sokáig kóborolt a nagy világban,
Míg végre aztán elfáradt bele,
S ledőlt a szalmazsákra, életének
Utolsó felvonását játszani le.

De im', a fájdalom enyhülni kezd már,
Lassan, de mégis szünni kezd a kin,
S a csalfa lény nevét susogva meghal
Átok helyett áldással ajkain...

A világ közepe.

Merre lehet a világnak közepe?
- Sok embernek fájdukt bele a feje.
 Összevesztek sokan rajta,
 Sok kinozta meg eszt,
 S mégsem tudták megtalálni
 A világnak közepét.

Régen késik rája már a felelet,
Hiába is töröd rajt a fejedet!
 Mert ha mindjárt pénzzel is van
 Mind a két zsebed tele,
 Elhiheted, mégsem ott van
 A világnak közepe!

De hát hol van? az istenért merre van?
Ezt kérdezik mindenfelől annyian;
 Pedig nem is hiszitek, mily
 Könnyű rá a felelet:
 »Keressétek, mert hiszen csak
 Megtalálni úgy lehet!«

Kíváncsi vagy te is rózsám rá nagyon,
Azért ül a kérdés ott az ajkadon;
 Ne is kérdezd, hiszen azt már
 Régen tudnod kellene:
 Ahol te vagy, nekem ott van
 A világnak közepe!

Szív és ész.

Szivednek mélyén bármily vágy emészt,
Ne hallgass rá, kövesd vakon az észt!...
Oh mert az ész, mely oly fagyos, hideg,
A tévedést csak ritkán érzi meg.
De a szív, hogyha egyszer tévedett,
Olyan sebet kap, mely be nem heged...
Azért, szivedben bármily vágy emészt,
Ne hallgass rá, kövesd vakon az észt!...

Otthon.

Édes otthon! barátságos kicsi hely,
Még tebened fölmelegszik e kebel;
Életem egy zord, kietlen sivatag...
Rajta téged zöld oáznak tartalak.
Künn az utcán hordja a szél a havat,
S minduntalan ablakomon kopogat;
Nincs lakása, nem lel nyugtot sohase,
Neki már csak a szabadban a helye.
Hol a tavasz? Hol az élet? - Tovaszállt,
Az enyészet letarolta a határt.
Csak az otthon olyan, mint volt azelőtt,
És a remény, mely a szívbe belenőtt.
Ég a lámpa halaványan, csendesen,
A mult képe végig nyargal lelkemen;
Bús emlékek, melyek rég elmúltanak,
S én úgy érzem, hogy tegnap lett volna csak.
Gyorsasággal megy előre a világ,
Egyik év a másiknak nyomába hág;
Hányszor elszáll szebb hazába a madár,
S mennyi minden változik, míg oda jár!
Változzon csak, mit törődök én vele?
Csak te otthon ne változzál sohase!
Életem egy zord, kietlen sivatag...
Rajta téged zöld oáznak tartalak.

Karácsony.

A gyermekek rég rólad álmodának,
S epedve várták érkezésedet;
Hisz lelkeikben őrzött titkos vágyak
Valósulását teljesítheted. -

A szeretetnek van ma ünnepéye,
Attól fakad a jóttevő sugár -
Mely egyaránt süt gazdag és szegényre,
Mely minden keblet és szívet bejár.

Midőn a három bölcsnek hajdanában
Küldött az ég egy fényes csillagot,
Követtek azt a néma éjszakában,
Mivel szívükben még remény lakott.

S az embereknek rég kihalt szívébe
A Megváltó hitet csepegtetett,
Örvendezzünk hát Jézus érkezése,
S a tőle újjá szült világ felett!

A barátságról egy jó barátnak.

Sötét életemnek új korszaka támadt,
Midőn felderítéd hosszú éjszakámat
A szent barátságnak meleg sugarával, -
S ajkadnak szívemhez szóló vig szavával
Elém egy boldogabb éltet varázsoltál,
S minden gondolatom egyedül te voltál!

Új életre ráztál, félbe szakadt álmam,
Nyugtomat egyedül melletted találtam;
Ugy szerettem volna mindig veled lenni,
S csak szívemnek szavát akartam követni,
A mely azt susogta: szeresselek téged,
S bennem a szeretet égi lángra ébredt.

Oh mert a szeretet nem a földön termett,
Mert a föld nem ismer mást, mint bűt, keservet,
Hiszen a tudósok már régen kimondták,
Hogy az Istentől jön a szeretet hozzánk.
Beárasztja véle a mi sziveinket,
Igaz érzelmre tanítva meg minket.

Rólad gondolkoztam, rólad álmaoztam,
Szóval: éjjel-nappal csak a tied voltam;
Szüntelenül csupán éretted epedve
Azt hittem: találtam önzetlen kebelre,
Mely a barátságot viszonzni tudja,
És engemet nem tesz elhagyottá újra...

Ritkán találkozik két szerető lélek,
A kik ifju szivvel csak egymásnak élnek,
Gyámolítják egymást úgy szóval, mint tettel,
De a sors játékot űz az érzelemmel,
Semmivé teszi a reményt, boldogságot,
S kineveti azt, ki szeretetre vágyott...

Arczod tiszta, mint egy angyalnak az arcza,
S előttem bensődet végképp eltakarja;
Pedig úgy szeretnék a szivedbe nézni,
Mert én nem akarok hiába remélni;
És ha szived mást súg, akkor legjobb válni,
Majd fogok valahol enyhülést találni.

Tán csak azért ráztál uj életre engem,
Hogy csalódva benned, újra visszaessem
A régi szomorú elhagyatottságba? -
Nagy vétek, ha ez volt csak szivednek vágya!
De vétkeért, tartsam azt bárminő nagynak,
Megbocsátok néked, aztán megsiratlak!...

Tragédia - komédia.

Tragédia lejárta rég magát,
Lássunk mostan egy kis komédiát!

Ha meghal éhen az emberfia,
Kell-e annál nagyobb komédia?!

Komédia, mely sokszor megesék,
S tragédiának is beillenek!...

Farsang után.

Megszűnt a táncz s a vig zene,
Elmult a bűvös éjszaka,
E farsangon a nagy világ
Elég sokat vigadhata.

Csak egy álom volt csupán,
Mely hirtelen szemünkre jött,
S magunkat ott képzeltük a
Mennybéli angyalok között.

Ébredjünk fel belőle hát,
Ne álmodjunk oly szépeket,
Hisz úgysem lelhetünk soha
E földön é g i életet...

Zárdaromok között.

Régen rajta pusztít az idő vasfoga,
Zöldjével belepé az enyészet moha,
Omlik minduntalan porhanyodó köve,
Körülte sok gaz és bújá virág növe;
Mert ami mindennek hamar nyakára hág,
Rajt' pusztít a gyászos földi mulandóság.

Hajdan békés hajlék volt ez omló zárda,
Itt honolt az igaz szeretet sugára;
Éltükben csalódott, fájdalomtelt lelkek
Itt e falak között boldogságot leltek.
Mint biztos rév állt az életnek zajába
Komor falaival az elhagyott zárda.

Kertjének virági rég elhervadáinak,
Hire-hamva sincs már üde illatárnak;
Kuszált bozótokkal, csalánokkal tele
A virágágyaknak elváltozott helye.
Amott meg a templom korhadó falára
Valami zöldelő repkény-féle másza.

A falakon belül, ottan csendes minden,
Egyetlenegy oszlop már épségben nincsen;
Folyton düledezik a sekrestye-ajtó,
Ketté törve fekszik a szenteltvíz tartó.
Csak egy nagy fészület maradt meg épségben
A pusztuló oltár magas tetejében.

Itten e szent helyen szállt fel a magasba
A jámbor barátok dicsdalának hangja,
E parányi földről fölfelé az égnek
Hálául az Urnak itt tömjénezeének.
Ide jött a környék kicsinyje és nagyja,
Hogyha megkondult a templomnak harangja.

A zárda lakói elhaltak már régen.
És mind lent nyugosznak a sirbolt mélyében,
Alusszák csendesen az igazak álmát,
Nem zavarja semmi poruknak nyugalmát.
És a sötét kriptá válfalai megett
Szunnyadozva várják az örök életet.

S folyton pusztul már a templom és a zárda,
Ez a sok fal örökéletét nem várja,
Hisz' csak gyarló ember alkotá egészet,
Már régen fölötte lebeg az enyészet;
Mert ami mindennek hamar nyakára hág,
Rajt' pusztít a gyászos földi mulandóság!

A színpad.

Ott hangzik a nyelv varázsigéje,
S az életnek csalfa, hiu fénye
Olyan hüen felmutatva benne,
Mintha csupa igaz s való lenne.

Bizony a színpadon sok való van,
Egy egész kis világ vagy on abban,
Míg a széles nagy világ maga
Csupán az élet kicsiny színpada.

Magyarország.

Nem voltam távol tőled életemben,
A külföldet csak hírből ismerem,
Hol több arany van tán a nagy hegyekben,
Mint mennyi benned szép hazám, terem.

Termékeny földed minden porszemét az
Elhullott hősök vére öntöze,
S a mély sirok felett ma ottan állasz
Magot vetve a drága hant közé.

Beláthatatlan rónák pusztasága
Vetélykedik a Kárpát bérceivel,
Az ember szinte elszédül, ha látja,
S keblét a honfi-érzet tölti el.

Bővelkedel halakkal telt vizekben,
A sok folyó mind azzal van tele;
Vadak tanyáznak bent a rengetegben,
Tán több is, mint a mennyi kellene.

Volnál kopár szigetke elhagyatva
Magányosan a tenger-ár felett,
Még akkoron is, érted élve-halva
Szívemben hordnám mindig képedet!

Elmult évek.

Ottan álltam egykor, csendes nyári este
A szőke Dunának gyors folyását lesve,
Bámulva szemléltem, hogy a folyam árja
A parti falombot örvényébe rántja.

Évek folytak el az idő tengerébe,
S én ismét ott állok a habokra nézve;
Ugy tűnnek fel azok, mint a múlt évek,
A melyek elfolynak, de vissza nem térnek.

Mert az évek folynak, soha meg nem állnak,
Ép úgy mint a habok, mély tengerbe szállnak,
És csak azt sajnálom, hogy ti eltűnétek
A mult tengerébe, boldog gyermekévek!...

Vezércsillagok.

Kiket tündöklő csillag nem vezet,
Nem tudják, merre mennek és hova;
Hányan hajózzák át az életet,
És révpártot nem érnek el soha.

Előttük fénylő csillag nem lebeg,
Azért hajóznak mindig céltalan,
A révpártot csak azt találja meg:
Kinek reménye, célja, vágya van.

Nem szenvedett...

Nem szenvedett úgy még e földön senki,
A mint az Istenember szenvedett,
Midőn az üdvösséget megszerezni
Meghalt a vétkes emberek helyett;
Ütötték, verték és megostorozták,
S jajszót nem ejtett áldott ajka ki,
Oh bár eljönne egykor újra hozzánk
Tűrésre minket megtanítani.

Szégyenhalál volt, melyre őt ítelték
Az elvadult, kegyetlen emberek,
De míg a gúny súlyos csapási érték,
Csak önmagát dicsőítette meg!
S midőn magasztos, tiszta homlokába
A durva nép szuró tövist nyomott,
Kinzóinak szívéből megbocsátva
Nem zúgolódott, nem panaszkodott.

Aztán kiadta lelkét, elhagyatva,
Mint nagy bűnös, a két lator között,
Ketté repedt a templom boltozatja,
Rengett a föld, a szikla széttörött...
Kiszenvedt testét elzárt sirba tették
Midőn nem érzett már a szív s kebel,
De lelke - mint az örök megjelenték -
Harmadnap újra testet öltö fel.

...Harangok zúgnak és a templomokban
Magasztaló zsolozsmát zengenek,
Szent áhitattól mélyen áthatottan
Imáznak ott a jámbor emberek.

Tehozzád Üdvöztő, szállanak fel
Keblüknek hő fohászkodásai,
Hogy e parányi földre újra jöjj el
Bennünket egykor feltámasztani!

P.... Emiliához.

Az erdőben madárcák énekelnek,
Tőlük tanultad tán danáidat?
Mely néha mint a szellő, lassudan szól,
És néha mint a szélvész, felriad.

A művészetnek büszke templomában
A pálma-ágért annyian küzdenek,
S a hallgató közönség lelkesülve
Azt mindenkor neked ítélte meg.

Egy-egy levél jut még a többieknek,
Kik küzdelemben méltó társaid,
Kik véled együtt általszenvedték már
A pálya minden fáradságait.

Oh a színésznek fárasztó az útja,
Mely egykoron még nagy célhoz vezet;
S rajt' járóknak egyaránt kínálgat
Virágokat, s szuró töviseket.

Virágot lássál élteden keresztül,
A boldogságnak légy csak sorsosa,
S bármerre járjál drága szép hazánkban,
Ne ejtsél fájó könyeket soha...

De boldogok...

De boldogok, a kik nyugodni tudnak,
Ha esthomály szállott a pusztára,
Kik nem bolyongnak át az éjszakákon
Fagy és hideg között, éhezve, fázva.

De boldog az, ki birva egy kis otthont,
Barátságosat, mint a fecskefészek,
Ottan talál nyugalmat minden este
Szerelmes oldalánál kedvesének.

Egy ilyen fészket vágytam egykor én is
Építeni véled együtt, szőke lányka!
S most már tudom, mily ritkán teljesülhet
Az életben az ember dőre vágya...

Még itt...

Még itt a földön élt,
S már angyal volt neve,
Hisz' fénylő csillagot
Rejtett két szép szeme;
De a kedves elszállt
Csillagok honába,
Onnan tekint le a
Sötét éjszakába.

Én meg idelennt csak
Hosszu éjjeleken
Az égnek boltjára
Tekintek szüntelen;
Szivem mindig csak a
Két csillagot várja,
Hogy mikor hullik a
Sötét éjszakába...

S..... Béla emlékére.

Egy célért küzd az ember életében,
Pedig hiába! El nem érheti;
Mert azt a célt akkor találja meg csak:
Midőn a végnyugalmat meglesi.

Te már e végső célhoz eljutottál,
Előbb talán, mint hittem volna én;
S a fájdalomra egy hozhat vigaszt csak:
A megnyugvás az Urnak végzetén.

Szerettelek, - habár nem is mutattam,
Baráti érzet volt mindig velem;
S hogy e baráti érzet milyen nemes volt,
Azt én csupán csak mostan érzem.

Verseimet te olvasád először,
S te buzdítottál irni engemet;
S e pár sort írta emlékedre most az,
Aki irántad hálát érezett.

Olvasd szellemszemmeddel, s tudd meg azt hogy
A meddig tart tűnékeny életem,
Utolsó dobbanásáig szivemnek
Emlékedet el nem feledhetem!...

Szerelem.

Nem hívtam én, és mégis megjelent
Hivatlanul, az Isten tudja mért,
Velem volt álmaimban szüntelen,
S ha ébren voltam, mindenütt kísért.

Most már marasztom, s mégis távozik,
Lassan a múlt ködébe elmerül;
A boldogság is elrepül vele,
S ki tudja? vissza hogy mikor kerül...

Pihenni térek.

Győzött az átkos sors fölöttem,
Hiába küzdék véle bátran; -
Lankadt vagyok. Pihenni térek,
Elfáradtam a bős csatában.

Oh merre lelhetek nyugalmat?
Melyik zugában a világnak? -
Legjobb szeretnék ott pihenni,
A merre emberek se járnak.

A merre csend van - és a lélek
Alkothat egy szebb, új világot,
S zavartalan szőhet magának
Szelid ábrándot, boldog álmot.

Hová nem fér a bűn fekélye,
Hol a sugárnak nincsen árnya,
Ottan szeretnék megpihenni,
Ott lelkem is nyugtot találna.

Elgondolom, mily szép az élet,
Midőn előttünk napja feljő;
A láthatár oly szép, mosolygó,
Nincs rajta árny, nincs rajta felhő.

Miért oszlik oly gyorsasággal
Szivünk reménye szerte-széjjel?
Miért borul a fényvilágra
Olyan hamar a barna éjjel?...

Éjjel borult az én szivemre,
Kihalt sugára, tünde fénye,
Olyan hideg lett, mint a jégcsap,
Nincs szenvedélye, nincs reménye.

Káprázatok hitvány világa!
Mért kell nekem tebenned élni?
Hiszen amit hő keblem érzett,
Azt itt e földön már nem érzi.

Nem az a boldogtalan...

Nem az a boldogtalan, kinek
Nincsen a földön semmije,
Hisz' hogyha még remélni tud,
Akkor nyugalmat lel szive.

Lehet a kis gunyhónak is
Lakója oly elégedett,
Mint az, akit a sors kegye
Jólétben élni engedett.

Mert sokkal szebb az életet
Nyomor között átküzdeni,
Mint kapzsi vágygyal és mohón
Kincset halomra gyűjteni.

De az boldogtalan nagyon:
Kinek már megvan mindene,
- Amit a sors adhat neki -
S mégsem elégszik meg vele.

Este.

Régen vártalak már,
Eljöttél hát végre, -
Miért, hogy oly lassu
Az idő menése?
Nem ugorna át a
Világért egy perczet,
Hányat kell kettyegni
A fali órának,
Míg a nap betelhet!

Mégis csak egy furcsa
Találmány az óra,
Olyan lassan halad
Lusta mutatója.
Azt hinnénk, nem megy se
Előre, se hátra
Pedig hogy repülnek
El a pillanatok
Kettyegő szavára.

Egy tűnő pillanat -
Ugyan mi az? - Semmi!
Pedig hát sok ilyen
A perczet teremti;
S a percekéből lesznek
Órák, napok, évek, -
S az időnek szárnyán
A jámbor emberek
Hány semmit átélnek?!

Mert bizony semminél
Nem is több az élet,
Már pedig a semmi
Fibatkat sem érhet!
S míg a hosszú évek
Lassanként elszállnak,
Éltünk alkonyánál
Sokat a semmitől
Oly nehezen vállnak...

Hanem amíg én így
Gondolkodom rajta,
Hogy életünk milyen
Semmiházi fajta,
Elmélkedésemben
Nem is veszem észre:
Hogy füstös lámpámnak
Kialudó lángja
Int a lefekvésre.